

GRIGORE VIERU ÎN ARTĂ

GRIGORE VIERU IN ART

Angela HĂBĂȘESCU¹

Abstract: The article describes an exhibition organized in memory of the great national poet Grigore Vieru, hosted in the Reading Room for Psychopedagogical, Natural, and Exact Sciences, and Arts of the USARB Scientific Library. The exhibition features the most representative publications from the Library's collections, showcasing both painted portraits of the poet and his works illustrated by the most renowned Bessarabian and Romanian artists.

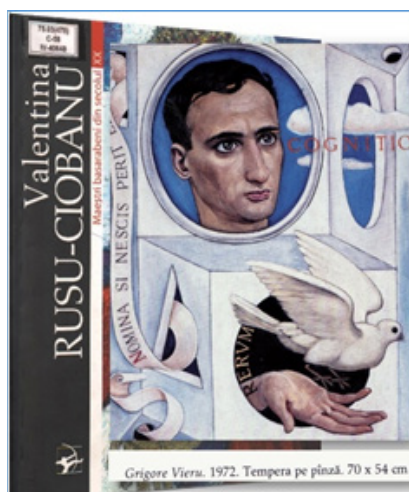
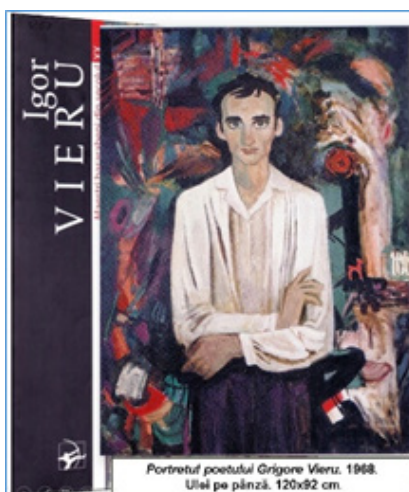
Keywords: in memoriam exhibition, Grigore Vieru (1935-2009), Bessarabian artists, portraits, book graphics

„Toate versurile sale au, de fapt, o melodie unică, inconfundabilă și nu este de mirare că în spațiul natal această creație este atât de populară și îndrăgită.”

Marin Sorescu

La 14 februarie 2024, Grigore Vieru, cel care a reușit prin simplitatea versurilor sale să cultive în sufletul a zeci de generații dragostea de neam și țară, de limba română și valorile naționale, ar fi împlinit 89 de ani. Poet al mamei, al dorului și al dragostei, al baștinei, al izvorului, al naturii – poet al lucrurilor sacre, așa e definit Grigore Vieru.

Cu acest prilej, în semn de rememorare, în sala de lectură *Științe psihopedagogice, ale naturii, reale*. Arte a Bibliotecii Științifice a USARB a fost organizată expoziția „Grigore Vieru în artă”. Expoziția a însumat cele mai reprezentative publicații din colecțiile Bibliotecii, în care se regăsește atât chipul pictat al poetului, cât și opera sa ilustrată de

cei mai recunoscuți pictori basarabeni și români.

Printre primele lucrări expuse s-au regăsit cărți din colecția *Maeștri basarabeni*

Sărbători pentru suflet

din sec. XX, în care puteau fi vizualizate portretele de rară expresivitate ale lui Grigore Vieru, realizate de pictorii basarabeni Igor Vieru și Valentina Rusu-Ciobanu. „Portretul poetului Grigore Vieru (1968) se înscrie, prin pronunțata spiritualitate a chipului, între împlinirile de excepție ale genului din pictura moldovenească, realizat prin punerea în valoare a contrastului dintre calmul atitudinii în care este surprins poetul și frământările lui interioare” [4].

Pictând portretul poetului, în anul 1972, Valentina Rusu-Ciobanu utilizează „deschiderile” neașteptate spre fundalul albastru al cerului”. Privind atent, vedem norii care intră pe fereastră, un porumbel... și „Vieru se ivește brusc, asemeni unei ființe năzdrăvane, în deschiderea circulară a hubloului” [5].

Cunoscutul pictor Glebus Sainciuc este autorul numeroaselor tablouri de șevalet și portrete, caricaturist, meșter iscusit de șarje, precum și creatorul unui gen cu totul original în țara noastră, - al măștilor-șarje, în care măiestria de sculptor se îmbina organic cu talentul de actor. În anul 1965 el pictează mai multe portrete ale contemporanilor săi, printre care și portretul poetului Grigore

Поетул Г. Виеру
Поэт Г. Виеру

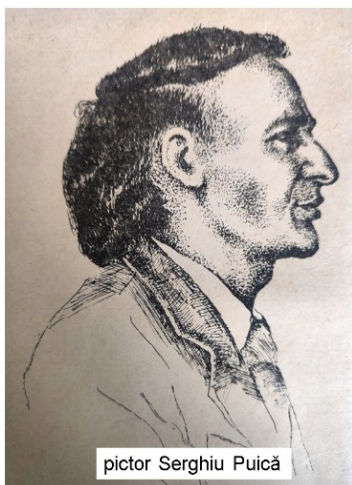
Vieru. „Portretele și măștile, realizate de Sainciuc, exprimă tendința autorului nu atât spre reliefarea causticității firii modelului, cât spre oglindirea farmecului spiritual și fizic al omului” [3, p. 16]. Tot în anul acesta maestrul Sainciuc creează și portretul-mască al poetului, un portret colorat în albastrul cerului, un chip impresionant, cu ochi mari și sinceri de copil.

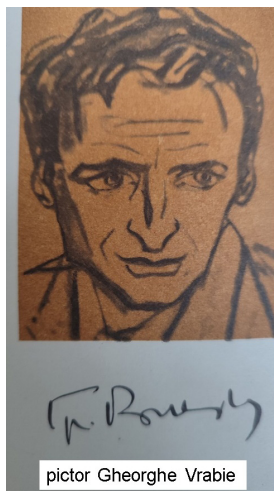
Portretul lui G. Vieru (1965)
Pictor Glebus Sainciuc

Pe frontispiciul mai multor culegeri ale poetului este amplasat portretul poetului, efectuat în creion de pictorii Sergiu Puică, Gheorghe Vrabie, Sabin Bălașa, ei fiind și autorii

ilustrațiilor din culegeri.

pictor Sergiu Puică

pictor Gheorghe Vrabie

pictor Sabin Bălașa

Sărbători pentru suflet

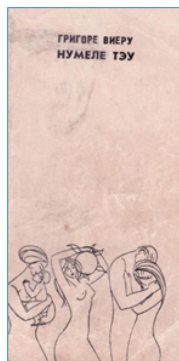

Opera marelui poet Grigore Vieru a fost și este ilustrată timp de circa șase decenii. La dezvoltarea artei cărții în Republica Moldova și la promovarea valorilor naționale au contribuit mai mulți plasticieni. Prin ilustrarea operei lui Grigore Vieru poate fi urmărită evoluția graficii de carte în țara noastră. Expoziția propune ediții reprezentative, apărute la Chișinău și București, remarcabile după valoarea artistică a ilustrațiilor.

Generații de graficieni au încercat să interpreteze opera poetului așa cum o înțelegeau ei, influențând astfel cititorii să pătrundă în adâncurile microcosmosul lui Grigore Vieru.

Printre primele lucrări ilustrate și prezentate la expoziție este „Poezii de seama voastră” (Chișinău: Lumina, 1967), autorul ilustrațiilor este Luiza Ianțen, mai mult cunoscută ca pictor-ceramist. În desenele ei se observă motive ornamentale populare.

Și în seria de ilustrații ale lui Igor Vieru pentru „Duminica cuvintelor” (Chișinău: Lumina, 1969) sunt prezente elemente naționale: fetița cu flori, mama cu feciorașul în brațe, care-și întinde mânuțele spre un pom, etc. Pe foaia de titlu a culegerii în cauză se regăsește și un autograf al autorului, datat cu anul 1978, lăsat în urma vizitei la Universitatea de Stat „A. Russo” din Bălți: „Orice întâlnire cu cititorii de la Institutul Pedagogic din Bălți este pentru mine o adevărată duminică” (Grigore Vieru). Este reprezentativ epigrama semnat de Igor Vieru: „Am pierdut copilăria, dar mi-au rămas codrii, câmpia, munții, cerul. Ia-le în dar, copilule, și vezi să nu le pierzi niciodată”. Prin simplitatea desenele pictorul apropie cititorul de creația poetului, ajutându-i și pe cei mai mici să observe frumusețea lucrurilor simple și obișnuite: un pom, o casă, o pasăre, o floare, un fir de iarbă... Printr-o prezentare grafică deosebită se evidențiază renumitul „Abecedar” (Chișinău: Lumina, 1970), realizat de Grigore Vieru în colaborare cu Spiridon Vangheli. Afirmăm cu siguranță, că Igor Vieru devine aici nu un simplu ilustrator, dar și coautor al abecedarului cu drepturi depline.

Este deosebită grafica cărții format liliput „Numele tău” (Chișinău: Lumina, 1968), ilustrată de pictorul Aleksandr Hmelnițchi. În această culegere de poeme Grigore Vieru reflectă multilateral subiectele specifice plaiului natal: maternitatea, feminitatea, cântecul, pământul, fundamentând esența epică a conștiinței naționale.

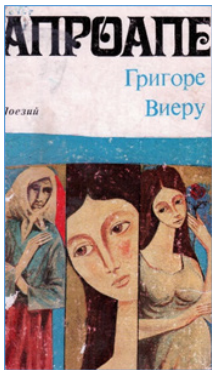
Prin claritatea liniilor, se caracterizează ilustrațiile lui Gheorghe Vrabie pentru cartea destinată copiilor, scrisă de Grigore Vieru în

Sărbători pentru suflet

colaborare cu Spiridon Vangheli, „Codrule, codruțule” (Chișinău: Lumina, 1975). Formatul imaginii este extins, peisajul domină asupra figurilor, reproducând frumusețea măreață a plaiului natal.

Unul dintre pictorii moldoveni care a ilustrat opera lui Grigore Vieru a fost Isae Cârmu. Ilustrațiile pentru culegerea de versuri „Aproape” (Chișinău: Lumina, 1974) reprezintă un triptic cu femeia :domnișoară, femeia însărcinată, femeia mamă. Compozițiile amintesc de operele de artă ale renașterii.

Printre ilustratorii creației lui Grigore Vieru se numără și Lică Sainciuc, ilustratorul cărții pentru preșcolari „Albinuța” (Chișinău: Literatura artistică, 2016). Funcțiile de abecedar ale cărții se combină cu cântece și magini. *Albinuța* reprezintă o contribuție substanțială în cultura națională.

Una dintre cele mai interesante ediții românești, din punct de vedere grafic, ale versurilor poetului se consideră lucrarea „Rădăcina de foc” (București: Univers, 1988), ilustrată de pictorul român Sabin Bălașa.

„Desenele de o poetică gravă relatează niște istorii contemporane pe

motivele cugetărilor lui Grigore Vieru. Pictorul nu repovestește subiectul, ci transmite valoarea lui filosofică” (V. Cravenco).

În anul 1988 apare culegerea de versuri „Mama” (Chișinău: Literatura artistică), ilustrată de pictorița Nina Danilenco. Compozițiile se desfășoară pe fundalul panoramelor rurale, amintind prin plentitudinea culorilor și finețea gradațiilor de tablourile picturale.

Printre ilustrațiile la opera lui Grigore Vieru un loc aparte revine seriilor grafice ale lui Roman Cuțiuba, un pictor estonian, originar din Moldova. În colecția Bibliotecii Științifice se regăsește ediția antologică „Ghicitoare fără sfârșit” (Chișinău: Prut Internațional, 2005), ilustrată de acest pictor. Lumea creată de el nutrește dramatismul trăirilor reciproce dintre om și natură.

În anul 2005, cartea obține premiului doi la prestigiosul Târg intrnațional de carte din Moscova.

Ori de câte ori revenim la creația lui Grigore Vieru îi sesizăm inegalabila valoare, simțind o maximă încărcătură emoțională. Deși e plecat în veșnicie, ne-a lăsat drept

moștenire operele sale pline de sinceritate, simplitate și profunzime care continuă să participe activ la educația tinerei generații, la construirea unei societăți cu valori fundamentale adevărate.

*„Lumina stelei care a fost Grigore Vieru, cel acum încorporat legendei,
va continua să se reverse peste neamul său cu rădăcini dacice.”*

Constantin Ciopraga

Referințe bibliografice:

1. CIOPRAGA, Constantin. A căzut o stea...In: *Grigore Vieru, poetul*. Chișinău: Știința, 2010, p. 375. ISBN 978-9975-67-572-7.
2. CRAVCENCO, Vladimir. Edițiile ilustrate ale operei literare a lui Grigore Vieru. *Arta: Seria Arte vizuale. Arte plastice. Arhitectură*. 2014, vol. 23, nr. 1, pp. 149-157. ISSN 2345-1181.
3. CUCIUC S. și M. LIVȘIȚ. *Gleb Sainciuc*. Chișinău: Cartea Moldovenească, 1975, p. 16.
4. *Igor Vieru*. Chișinău: ARC, 2004, pp. 26-27. ISBN 978-9975-61-096-4.
5. *Valentina Rusu-Ciobanu*. Chișinău: ARC, S. a, pp. 42-43. ISBN 9975-61-304-7.
6. VIERU, Grigore. *Taina care mă apără – opera poetică*. Iași: Princeps Edit, 2008, p. 525; p. 602. ISBN 978-973-1783-61-1.